

Uit de Romantische School

Duitse honden

Ze spelen, rennen, poseren of kijken ons aan: honden op schilderijen. Schilderstukken die onmisbaar zijn bij het ontrafelen van de geschiedenis van rashonden...

WAT ZIEN WE?

Dit keer niet één schilderij maar twee, die met elkaar te maken hebben, omdat ze zijn geschilderd door de 19de-eeuwse Jagdmaler Adolf Eberle (1843-1914) en Tiermaler Heinrich Sperling (1844-1924). Allebei vertegenwoordigers van de Duitse Romantische School.

'BROTZEIT'

Adolf Eberle (1843-1914) is geboren en overleden in München; hij is de

zoon van Robert Eberle, een kunstschilder van landschappen en dieren. Adolfs opleiding begint in 1860 en krijgt hij bij Karl von Piloty, aan de Akademie der Bildende Künste in München. Zijn genre schilderijen tonen vrijwel onveranderd het traditionele Beierse en Tirolse gezinsleven in de dorpen. Mensen zijn afgebeeld in 'Trachten', vaak in de eenvoudige keuken of in de stal. Jachthonden spelen een uitzonderlijk grote rol in Eberle's schilderstukken;

immers, in Beieren en Tirol wordt nog volop gejaagd en dat brengt vaak een lekker boutje op tafel. Eberle gebruikt in zijn werk overwegend zachte kleuren; strogeel, lichtbruin en zachtgroen kenmerken zijn werken. De types jachthonden zijn in zijn schilderstukken direct herkenbaar: Duitse Staande Honden met een bruine vacht of bruin met witte platen; ook zwart met tan komt voor. Dan Pointers en Dashonden veelal

Adolf Eberle, Besuch des Jägers of Dirndl und Jäger bei der Brotzeit.

met een zwart en tan vacht. Pointers is minder vreemd als het lijkt, want in het laatste kwart van de 19de eeuw zijn Engelse en Franse honden ingekruist in de staande Duitse Honden, onder hen Pointers en Setters. Daaruit ontstaan de zogenoemde 'Halbbluthunde'.

Het hier afgebeelde schilderij *Besuch des Jägers*, wordt ook *Dirndl und Jäger bei der Brotzeit* genoemd. De bruinwitte hond heeft zijn hoofd op de knie van de jager gelegd, terwijl de Dashond zijn blik strak gericht houdt op de tafel, waar de vrouw het brood snijdt. Dat doet ze op de ouderwetse manier: het brood in de linkerhand en met het mes naar zich toe snijdend. Dat brood zal ongetwijfeld worden belegd met het spek, waarvan de Dashond zijn ogen niet kan afhouden.

Het is lastig geweest om een schilderij van Eberle te kiezen; hij heeft er immers honderden met jachthonden gemaakt. Wie op Google Images 'Adolf Eberle' intypt, vindt talrijke van die zogenoemde genrestukken. Echter, het echte leven ziet er minder idyllisch uit dan Eberle ons voorschotelt; dat leven betekent hard werken, ook door kinderen. Een armoedige behuizing, buitenechtelijke kinderen en alcoholisme komen regelmatig voor. De volgende generatie zal het (hier geromantiseerde) boerenleven verruilen voor werk in de steden en gaat het Duitse proletariaat vormen. Het is niet moeilijk voor te stellen dat die volgende generatie in de jaren dertig van de 20ste eeuw massaal zal kiezen voor die andere Adolf, die hen betere tijden belooft...

'HAUSHUNDE'

Maken Eberle's honden onderdeel uit van het dagelijks leven in Beieren en Tirol, de honden van Heinrich Sperling (1844-1924) zijn absolute hoofdpersonen op diens schilderijen.

Heinrich Sperling, *Haushunde* (1908).

Ze zijn met grote precisie en kynologisch verantwoord afgebeeld.

Sperling is een tijdgenoot van Eberle, maar groeit op in een ander deel van Duitsland. Hij is geboren in Warnkenhagen, in Mecklenburg Vorpommern, en wordt van Carl Staffeck en Paul Friedrich Meyerheim een leerling. Al op jonge leeftijd gaat hij naar de Berliner Kunstakademie en in 1893 zal hij daaraan als professor worden verbonden. Sperling maakt talrijke schilderstukken met paarden en honden, waarbij jachthonden een grote plaats innemen. Boeken en tijdschriften over honden worden niet zelden door Sperling geïllustreerd; een goed voorbeeld is 'onze' Graaf van Bylandt, die in zijn *'Hondenrassen'* (1904) ook diverse schilderijen van Sperling heeft laten afdrukken. De kunstenaar is thuis in hoge kringen; ook de honden aan het Duitse keizerlijke hof worden door hem vereeuwigd.

Het schilderij dat ik bij dit artikel heb gekozen laat vier honden zien: een Duitse Dog, Mopshond, Sint Bernard en een Schotse Herdershond (langhaar driekleur). De Duitse Dog kent in de rasstandaard drie aparte kleurvariëteiten; Sperling heeft

gekozen voor geel, maar het daarbij gewenste zwarte masker ontbreekt. Uiteraard zijn de oren nog gecoupeerd. Dan een weldoorvoede, slapende Mopshond, ook weer in een geeltint. Voorts de Sint Bernard, wiens grondkleur wit moet zijn (en het ook is) met roodbruine platen. Deze hond laat zich de Mopshond letterlijk aanleunen. En tot slot de Schotse Herdershond, een driekleur en dat betekent zwart met tan aftekeningen en wit. Ondanks dat er 'forse jongens' zijn afgebeeld, zoals de Duitse Dog en de Sint Bernard, maakt het schilderij vooral een zachte indruk en er gaat van alle honden niets dan vriendelijkheid en oplettendheid uit.

Wat Sperling met Eberle gemeen heeft, is dat hun schilderstukken nog vrij regelmatig op de markt komen. Van *Haushunde* heeft Sperling diverse variaties gemaakt. Steeds met de trap, maar met andere rassen. Zo kom ik dit schilderij in een iets andere setting tegen (1896), dat in 2005 bij Christie's wordt geveild met een richtprijs tussen de € 6.000,- en € 10.000,-. Ook Eberle's schilderijen liggen in die prijsklasse of iets lager. ■